

ШЫН

СЭКП-нин Тыва обкомунун болгаш Кызыл хооркомунун,

Тыва АССР-нин Дээди Советинин органы

1925 чылда
үлээлелетинген
1962 ч.
НОЯБРЬ
14
СРЕДА
№ 268 (5365).
Өртээ 2 көп.

...1963 чылда 4.200—4.500 миллион пуд та-
рааны садып алыр, көдээ ажыл-агыйның
өске-даа продуктуларын бүдүрерин
көвүдедир сорулганы салгаш, шийипир-
лээри биске ам күш чеппинер".

Н. Хрущев.

СЭКП ТК-НЫҢ ПРЕЗИДИУМ УНГА

ЧЫЛДЫҢ ТҮҢНЭЛДЕРИН КЫЛЫР БОЛГАШ ТАРААНЫ БҮДҮРЕРИН БАЗА САДЫП АЛЫРЫН КӨВҮДЕДИР ДУГАЙЫНДА

ТБ-ның Пленумунга илеткеге бе-
леткен тургаш, көдээ ажыл-агый
чылдың баштайгы түннелдерин со-
веттерге килеи мен. Манаа чамдык
бодалдары чугааларга-дыр мен. Эр,
хөдөөн колхозчулар, совхозтар-
ның эр, хөдөөн ажылчылары,
партия, совет болгаш көдээ ажыл-
агый органы бар чылдың багыт эвес
ажылдарын чугааларга-дыр мен. Көдээ
ажыл-агыйн өргөткө башкаларын
аде тургузар дугайында ТБ-ның март
Пленумунга хулаап алгаш шийипир
болуңуң чугаа ролюн ойнаа. Бүдү-
рүлгө эргеледери колхозтарын бол-
гаш совхозтарын экономикаынче
улам ханымын биле синип кирип, кө-
дээ ажыл-агый бүдүрүлгенин өйү
кедген айтырларын улам опера-
тивтин биле шийипиреп турар апа-
ган-дыр.

Көдээ ажыл-агый талазы-биле

1953 ч.	1961 ч.	1962 ч.
Тараа—миллиарда пуд	5,0	8,4
Хөдөө—милли тонна	3,9	4,5
Чигир сөккөзү (фабрикалар) — милли тонна	23,2	50,9
Тарымал тоорук—милли тонна	2,6	4,8
Картофель—милли тонна	72,6	84,3
Эт (көң деңизин биле) — милли тонна	5,8	8,7
Сүт—милли тонна	36,5	62,5
Мал саржаа—милли тонна	497	894
Дүк—милли тонна	235	366
Дагаа чуургалары—миллиарда борбак	16,1	29,3

Көдээ ажыл-агый продуктуларын
бүдүрерин өскө-даа чамдык алыр-
аларын белеткери көвүдөн. Тараа-
ны, этин, сүтүн, дагаа чуургаларын,
дүктү, кат-чимисти, виноградын, шай

1953 ч.

Тараа—милли пуд-биле	1899	3172	3432
Оюң иштине:			
Кызыл-тас—милли пуд-биле	1171	2032	2110
Кукуруза—милли пуд-биле	30	296	327
Чочак-тараа—милли пуд-биле	12	41	89
Хөдөө—милли тонна	3,9	4,1	3,7
Чигир сөккөзү—милли тонна	22,9	46,7	41,9
Тарымал тоорук—милли тонна	1,8	2,8	4,9
Картофель—милли тонна	5,4	6,8	5,5
Ногаалар—милли тонна	2,5	5,2	5,5
Кат-чимист—милли тонна	1193	2129	2705
Оюң иштине винограды—милли тонна	569	1350	1894
Шай бүрүзү—милли тонна	110	162	179
Эт—милли тонна (ноябрь 1-де)			
диринг деңизин	3,6	6,3	7,1
көң эт	2,1	3,8	4,2
Сүт—милли тонна	10,6	25,0	26,5
Дүк—милли тонна	197	361	365
Дагаа чуургалары—милли борбак	2618	6991	8049

Бо дээрже өсөлү түннел эвес дээр-
зи билингир болбайнаа. Чүе
дээрже продукттар белеткери ур-
гучулуп турар болгай. Бары бо
бүгү баранымг промиссияны чүгүтү
көдээ ажыл-агый продукциязы-биле
сандарынын шийипиреп күжү
болу берген колхозтар болгаш совхоз-
тар күрүнеге бергенин демдегелей-
дир мен.

Колхозтарга болгаш совхозтарга
мал ажылдын продуктуларын бү-
дүрери өскө-биле холбоштыр, эр-
тең чылга деннээр, малды баш
саны өскөн, мынчанга кели чылдың
этин, сүтү болгаш мал ажылдын
өскө-даа продуктуларын бүдүрерин
көвүдери дээр бойдал тургус-
туруп турар дээрин демдегелезе чо-
гүтү. Чамдык сандарлар көргүзгөн:

1961 ч. 1962 ч.
(ноябрь 1-де)

Мийиштэг болу мал—милли баш	55,6	60,9
Оюң иштине:		
Инектер	19,1	20,9
Хаванар	52,2	56,0
Хойлар	108,9	111,9

Мынчанга чыа дугурунда ине-
терин баш саны колхозтарда бо-
лгаш совхозтарда 1,8 миллион баш,
мийиштэг бола малды—4,4 мил-
лион, хаванары—3,8 миллион
болгаш хойларын—3 миллион баш
көвүдери-дир.

Бо дээрже уаг өздө болбайнаа
харын, мычазда-даа колхозтарда
болгаш совхозтарда бар аргаарга
ол ам-да ыракта дүшөй турар-
дыр. Чикээлдерге, ине-терин баш
санын ал көрүр. Чүе гектар чеге
оаштыр санаарга, чамдык колхоз-
тар болгаш совхозтар 20—25, а ө-
скөдери—4—5 ине-теринг болу-
тур-дыр. Хойлар дугайында база-ла
мычар чуулал болу, Казакстанда,
Ордакы Азиянын республикаларында,
Сибиринин, Донун, Ставрополе-
ния, Поволженин районнарында,
Украинанын муруну талакы райо-
нарында хойларын өстөрүгүн көн-
чүг ак байдал бар, мычазда-даа
оларын баш санын өсүмү алу-
тур-дыр.

Чангыс аай ол-ла байдалдар тур-
да колхозтар болгаш совхозтарын
бүдүрүгө деннел алыр-алы болу-
турар мындыг кол чептешти бис ам-даа

чамдык өң уаг районнарда агаар-
бойдустан байдалы дошкун болган
болза-даа, чүе дээрже, Сибирге бо-
лгаш Казакстанга кандашкын болгаш
Россия Федерациязын төп областа-
рында, Белоруссияда, Балтын чогу-
нун республикаларына соок, чаа-
шынныг чай болган болза-даа, тараа-
ны, этин, сүтүн, дүктү, күш
чуургаларын бүдүрерин болгаш
белеткери деннел эртен чылга
деннээр көвүдөн. Фабрикаларын
чигир сөккөзү биске алаан өвөөш
болу-дир. Байдалын таарымча чо-
гувун харазында картофель өвөөш
ажалтынган болгаш белеткерткен
турар. А ол мынша көвөнни болгаш
тарымал тоорук бүдүрери база
белеткери эртен чылдың деннел-
ге дөмөй болу.

Көдээ ажыл-агый продуктуларын
бүдүрү турарын дугайында кол-
кол сандарын көргүзү керейн:

1961 ч. 1962 ч.
(ноябрь 1-де)

Тараа—милли пуд-биле	1899	3172	3432
Оюң иштине:			
Кызыл-тас—милли пуд-биле	1171	2032	2110
Кукуруза—милли пуд-биле	30	296	327
Чочак-тараа—милли пуд-биле	12	41	89
Хөдөө—милли тонна	3,9	4,1	3,7
Чигир сөккөзү—милли тонна	22,9	46,7	41,9
Тарымал тоорук—милли тонна	1,8	2,8	4,9
Картофель—милли тонна	5,4	6,8	5,5
Ногаалар—милли тонна	2,5	5,2	5,5
Кат-чимист—милли тонна	1193	2129	2705
Оюң иштине винограды—милли тонна	569	1350	1894
Шай бүрүзү—милли тонна	110	162	179
Эт—милли тонна (ноябрь 1-де)			
диринг деңизин	3,6	6,3	7,1
көң эт	2,1	3,8	4,2
Сүт—милли тонна	10,6	25,0	26,5
Дүк—милли тонна	197	361	365
Дагаа чуургалары—милли борбак	2618	6991	8049

бүрүзү болгаш көдээ ажыл-агыйн
өскө-даа чамдык продуктуларын кү-
руе хейу алыр.

Продуктулар белеткери мындыг
болган:

1961 ч. 1962 ч.
(ноябрь 1-де)

Тараа—милли пуд-биле	1899	3172	3432
Оюң иштине:			
Кызыл-тас—милли пуд-биле	1171	2032	2110
Кукуруза—милли пуд-биле	30	296	327
Чочак-тараа—милли пуд-биле	12	41	89
Хөдөө—милли тонна	3,9	4,1	3,7
Чигир сөккөзү—милли тонна	22,9	46,7	41,9
Тарымал тоорук—милли тонна	1,8	2,8	4,9
Картофель—милли тонна	5,4	6,8	5,5
Ногаалар—милли тонна	2,5	5,2	5,5
Кат-чимист—милли тонна	1193	2129	2705
Оюң иштине винограды—милли тонна	569	1350	1894
Шай бүрүзү—милли тонна	110	162	179
Эт—милли тонна (ноябрь 1-де)			
диринг деңизин	3,6	6,3	7,1
көң эт	2,1	3,8	4,2
Сүт—милли тонна	10,6	25,0	26,5
Дүк—милли тонна	197	361	365
Дагаа чуургалары—милли борбак	2618	6991	8049

ажыл эртин шылаван бис. Чүе ге-
ктар чеге оаштыр 75—100 цент-
тер этин бүдүрүп турар ажил-
агыйлар бар, оюң-биле кады чүе ге-
ктар чеге оаштыр 20 центтер
эрт бүдүрүп турар мындыг ажил-
агыйлар база өвөөш эвес. Сүтү чаа
—600 центтерин, а өскөдери—150—
200 центтерин бүдүрүп турар чүе
бар. Бо бүгү болза нинти түннелдер-
ге сандарын чедир турар.

Бола көрүмүе ам эр, хөдөөн
колхозчуларын, совхозтарын эр,
хөдөөн ажылчыларын; колхозтар
дарааларын болгаш совхозтар дирек-
торларын, бүдүрүлгө эргеледери-
н тускый эртерингери болгаш
аждакчыларын кийгирин, көдээ
ажыл-агый чылдың түннелди кыл-
дыр, тарааны, хөдөөн, чигир сөк-
көзү, картофель болгаш үнүш
ажылдын өскө-даа продуктуларын,
а ол мынша эт, сүт болгаш мал
ажылдын өскө-даа продуктуларын
бүдүрерин көвүдери талазы-биле
оларын мурунуга тодаргай сорула-
ларын тургусса чогуру ийик.

Колхоз болгаш совхоз бүрүзү-
экономиканын байланыштын ханы
анализин бүдүрүгө эргеледери кы-
лыры, бүгү культуларал талазы-
биле оларын дүжүтүп сайгарын,
ол-бо культуларал талазы-биле че-
ке күш-ажыл чарыгалы үнгенин, а-
дүргөн күш-ажыл дөш төдөйр кан-
дыг болгаш, тодаргайлаарга, нату-
ра-даа талазы-биле, ашпа-даа тала-
зы-биле ажалал кылырынчын еди-
ницазыга оаштыр чеке продук-
ция алынганын, мону доктадыр
эргөжө чугула.

Ажыл-агый бүрүзүгө—ажы түн-
нелдер чедир алынганына-даа,
чыа багыт түннелдер-биле доогулан-
даа чедерге түннелдерин үндүрер
херек, чамдык ажил-агыйларга чү-
нүш күсели-биле эки түннелдер че-
ди алынганын, база чүе, кандыг
чылааганар-биле чылдың түннелди
чамдык ажил-агыйларга багыт бо-
лгаш—чүе дүжүт азы мал ажил-
агыйн продукттуу куу, продук-
цияныг көң-үшү чүе бек; цент-
тер тарааны, техникит культураны,
этин, сүтү болгаш мал ажылдын
өскө-даа продуктуларын бүдүреринге
куш-ажыл болгаш шак-че чарыг-
тыганын чүе хей болганын деп чү-

вени кичээлгенин биле өөренип
көр херек.

Ындыг ажил болза, ажил-агыйн
үндүртүрүлгө ишкенинчилерин бол-
гаш ажалдарын бис тодаргай-
биле көргөш, оларын даразында
чылаа болдурбазыга эргөжө чугу-
ла. Ол биске оон ийик колхозтарын
болгаш совхозтарын кураавыраарын
база аргаарын эки билип алыр-
га, эртерин болгаш мураакчын прак-
тикаын чедирининин бүдүрүлгө-
ге оон-даа тодаргай улаанышкын-
ны-биле непередиригө база херек.

Ужур чогуу чүе, чүе хей-хей
колхозтар болгаш совхозтар улау-
биле хожауп турары: ындыг
ажыл-агыйлар бүдүрүлгенин эконо-
микаын багыт билер, мергежил чок,
кошпак калдарыг бе азы ууртук-
чулар боттарынын ажил-хөдөөн ак-
сеткич чок көрүп турар бе деп чүе-
ни тодаргай-биле илеретип көр
болза чогуру. Ону өөренип көрүп,
түннелди кылгаш, сонгарлаанын-
кын чок практиктик хемчегдерин
алыр—чок болза кижилерин өөр-
дир, калдарын белеткээр херек,
бүдүрүлгенин организастап шыдаас
чамдык ууртукчуларын солааш,
оларын орунуга анык, чүвени бил-
дир ажалдачыларын, эки органи-
зацияларын депшиди болу-даа
чалаас.

Чамдык ажил-агыйларга хожауп
турарын өскө-даа чылдааганарын
бары матат чок, чикээлдерге, тех-
ника чедир, механизацияда чаа,
мураакчын чүдүдери багыт непер-
дир турар-даа чалаас, мында, чи-
кээлдерге, ажалалтын калбак черин
алыр техникаын ажилдарын, ма-
шиналарын аргастарын болгаш
өскө-даа чүдүдери чугаалал тур
мен. Бо таварылгада машиналарын
тын алыр, оларын ажилдарын ор-
ганизастар талазы-биле колхозка
азы совхозка тодаргай дугааламчы
көргөшүн турар ууртук.

Чангыс өскө-биле өскөдери, дараа-
зындагы чылга эки белеткенип алыр,
аж дээр колхозтарын, совхозтарын,
сыйбарларын, фермаларын, бри-
гадаарын үнүш ажалын—даа тала-
зы-биле, мал ажалын—даа тала-
зы-биле дүжүтүлгө—малды
чедиринин аргаарын, малларын
болгаш күштарын ажаап турарынч
системазын, мал чедир бүдүрерин
дүжүтүлгө болгаш өскө-даа чүдү-
дери өөренип көр төлөзе, түн-
нелдерин бүгү талазын кылыр херек.

Мураакчын дүжүтүлгө онычын ө-
загай байдалында, ол-бо областын,
республиканын тодаргай байдалы-
нда таарымчал турар дээр, дээр
болу чүдүдери чамдык мурун-
да боттарынын зоваларында шийип
аар алаары билингир. Ол болза че-
дир ажил-агыйн үндүртүрүлгө тала-
зы-биле бистик ажалынска көчүтү чү-
гула. Ажил-агыйн чорударын,
бүдүрүлгенин организастарын бар
уулегери бир зонага эки, мычазга
бир өвөөш ол дүжүтүлгө өзү барым-
далап ийичиле бээр, эске зонага—
тодаргай байдалга алынган ажил-
агый чүдүтүлгө берийн барым база бо-
лу.

Түннелдерин кылыр турар үеде
бүдүрүлгени когаралдыг кылдыр чо-
рулуп турар ажил-агыйларга оша
кичээлгенин салыры биске чугула.
Манаа чамдык улаанышкын көрүп,
бүгү факторларын анализтезе чогуру.
Агаар-бойдустан байдалы таарымча
биле эвес болганын түннелди бо
чылдын когаралдарын хире болу-
р совхозтар бар. Оон-биле кады ко-
дараларын «планнан каан» дикир
совхозтар база бар. Оларга чангыш
калыгалаан чамдык совхозтар ажил-
агыйн когаралдыг чорудуп турары-
биле хей-хей ууртукчуларга ийик
олурупкан чүе бар. Харын ындыг
ажыл-агыйларга экономикаынчын бай-
далын анализтезе чорукту эң-не
шыгышын чорукташ, областарын
ууртукчуларын оң түннелдеринин
дугайын партиянын Төп Комитетинге
интересин берээр херек.

Оон-биле кады колхозтарын ба-
зазында тургускан совхозтарын
ажылынче оша мынчалыгы-биле
синип кирири бүдүрүлгө эргеледе-
ринге болгаш область организация-
ларында хулаазазе чогуру. Ужур чо-
дээр, ол ажил-агыйларын дыка
хей кезин каш чылдар иштинде
ажыл-агыйн когаралдыг чорудуп
турар чүе бар-дыр.

Мычазга херектин ужур чогуу
чүе дээрин ханын көр ууртук
бис. Казан партия обкомнарынчын
секретарьларын болгаш облукском-
нарынчын дараалары колхозтарын
чорудар кылдыр аде организастар ду-
гайында колхозчуларын саналдарын
кирип тургаш, совхозтар оругалыг
болу, продуктуларын бүдүрери шап-
кын көвүдөр деп ТБ-нын бүдүрел-
турганнар. Төп Комитет болгаш ча-
а ол дилегерин дөткөз, ындыг
совхозтарын организастарында чүе-

чүе миллион рубльди үндүрүп бер-
ген. Шаг-үе четтири-биле эртен, мын-
чанга ол совхозтарын ажалынчын
түннелдерин айтыр херек.

Бир өвөөш партия обкомнары со-
вхозтарга эки ууртукчуларын, билди-
лгит организастарын, билгилгит
болгаш ак-сеткич ажалдачыларын
ийип алган чүе болза, ол бүгү
ажыл-агыйлар чүе оругалыг болу-
р эвес, харын база бедик оругалыг
болган турары чугаа чок деп бол-
дур турары чүе болгай. Мынчанга
кай-бир совхозтарын каража-
лыг болу-чүе—багыт ажил-агый-
лар чорукту, кижилерин багыт ий-
лип ал турарынчын, ууртукчанын
багытын түннелди-дир. Ол дээр хы-
мысалганы областарын болгаш
республикаларын ууртукчулары, а
ажы байдаларга, хамыктыг муру-
нда, бүдүрүлгө эргеледери база
хулаап алаар.

Түннелдерин үндүрү талазы-биле
ажылды ийикейлгит эгелерин. 1962
чыла чедир алынган түннелдерин
ханы анализин кылырын, колхозтар-
ын болгаш совхозтарын эң долу
аргаларын барымдалап тургаш,
дүрүлгө эргеледи бүрүзүп айл-би-
ле, кохоз болгаш совхоз бүрүзүп
айлы-биле 1963 чылда көдээ ажил-
агый продуктуларын бүдүрерин
көвүдери планнарын чогучула-
ды-биле ажалал кылырын респу-
бликаларын компартияларынчын Төп
Комитеттеринге, Министрлер Чөвү-
лүктеринге, бүгү партия органи-
зацияларга дагыры чугула деп аар-
дыр тур мен. Планнарда бүгү арга-
ларын барымдалап көргөн турар
ужурлук, чеке, кандыг тарааны,
техникит культуларын болгаш мал
ажылдын продуктуларын ажил-
агыйга бүдүрерин, оларын ийикей-
ден чедир барааныг, тодаргайлаар-
га, күрүнеге чедир сайыры, кохоз-
ка болгаш совхозка бүдүрүлгө
калбарында чамдык кандыг
болуру деп айтырларга харыялар
беринген турар ууртук.

Колхозтарга болгаш совхозтарга
баранымг продукциянын бүдүрү та-
лазы-биле планнарын ажалал кы-
лыр болгаш аргаарын барымдалап
көр үеде олар черин дээр
ажылдарынчын, тарааны, техникит
культуларын, а ол мынша мал
ажылдыг чедиринин бүдүрерин
көвүдери айтырынчын база катан
көргөн турарыг республикаларын,
крайларын, областарын, бүдүрүлгө
эргеледери ууртукчуларын,
колхозтар дарааларын, совхозтар
директорларын, агрономдарын
кичээлгенин көрүдүрери түзгөчт
ийик.

ТБ-ның март Пленумунга, зоналар
айлы-биле чөвүлгө хурааларга чеге
ажылдынчын ситен ажалаштыр сис-
темазын барымдалап чогун көргөшкөн.
Эвөөш продукттуг ситенирин та-
рымыг сөксөдип, оларын кымыл-та-
кууруза, чочак-тараа, чигир сөккө-
зү болгаш өскө-даа үнелгит культу-
лар-биле солаан чоруг тарааны бо-
лгаш өскө-даа продуктуларын бүдү-
рерин көвүдеригө эки талазын
ролуу ойнаа дээр ам кандыг-даа
чиганиншик чок болуп турар.

Мындыг чикетти барымдала кы-
дыр көргүзүскөн тур мен. Совхозта
шадерин дөртүтүп бар мын. Совхозта
эргеледери тараан, а эң дү-
жүтүг культуларал болу кымыл-
такуу талазы чедирин чугула 20
хуузуна болгаш кукурузаны 16 хуу-
зунга турар турар дээр Краснодар
крайнын «Кубань» совхозунун ди-
ректор эш Максимовтун шыгыш
шүгүмчүлүг бис. Совхозтук коллек-
тивне чогуру түннелдерин кылган.

Эртен чылдың күзүнде болгаш бо
чылдың чылда 3212 гектар хей
чылдыг болгаш чангыс чылдыг сит-
енирин адалган. Совхоз тарымла-
зы мынчал көвүдөткөн: кымыл-та-
куу—600 гектарга, тарааны алыр
кукурузаны—946 гектарга, сал-
дыр кукурузаны—940 гектарга, чо-
чак-тарааны—500 гектарга, мал че-
ке херекээр чигир сөккөзү—
178 гектарга тараан.

Совхозта кукурузанын нинти та-
рымлазы тарымла чегинге хама-
лыштыр алыр 16 хууза 34 хуу
чедир көвүдөн.

Кукурузанын гектар бүрүзүндө
35 центтер тараа алынган. Ол
дээрже Кубаньга бедик эвес дүжүт
болбайнаа. Эртен чылдың эң таар-
ымчалыг байдалдар турла совхоз
гектар бүрүзүндө кукурузанын 50
центтер тарааны алган. Мындыг
болза-даа гектар бүрүзүндө тараа-
ны 35 центтер дүжүтүп алган тур-
ла беким кукурузанын атык чүе-
лери иле-дир. Эртен чылдың со-
хокка людерна ситенин чылазы-
гектар бүрүзүндө 38 центтер
болган, а кукуруза ол-ла чеге ге-
ктар бүрүзүндө 35 центтер тараа-
ны берген. Ол чүе болу турары?
Гектар бүрүзүндө кукурузаны 35

центтер тарааны — ол дээрже 4300
чем единицалары болгаш 70 цент-
тер унар—2100 чем единица-
лары-дыр. Айыткан дүжүтүп үе-

СЭКП ТК-НЫҢ ПРЕЗИДИУМУНГА ЧЫЛДЫҢ ТҮННӨЛДӨРӨН КЫЛЫР БОЛГАШ ТАРААНЫ БУДУРЕРИН БАЗА САДЫП АЛЫРЫН КӨВҮДЕДИР ДУГАЙЫНДА

(Төңүзү. Эгеми 1-ги арында).

дээрке ажылатпай турган чаа чер эвес деп чүбөй демдегелери чүгүзү. Бо болза шагда-ла бугурууге ажыдаары, ажил-агыйын чорударына эркек чүгүзү бугу чүгүздөрү колхозтарда болгаш совхозтарда туруп турар черлер-дир.

Мычалда-да, керекти учуру болза ситен тарылганын болгаш чалын алдарган курут черлерден хосталган чүгүлө илди черлерин ба-рында эвес. Бисте оон өскө-даа ар-галдар база бар. Перспективаны үнө-лөп көрдө, чер ажалын култураларын бедилерин—тарылга ээлчештирил-генин кирерин, одуруулар аразын сай-ырадыр култураларын неперерин, чечимчилдигелер бугурун калбартыр барымдаалар көр херек.

Техника талазы-биле бисте ам дыка күштүг апарган бис. Көдө ажыл-агыйын техника-биле быжыг-лаар дөш курунчун талазында бугу кемчелерин ап турар. Харын ам бар техника-биле-даа дыка улаш чү-бөй кылып ап болур. Эң эки ме-ханизаторлар амгы техникага ажыл-а-гыйн үлгүлөр-чизден көргүзүп, күш-ажылдын бугуруучулукун бедилерин улуг араларын ажиткан. Бир эвес оларын дуржулгаларын ажил-лаар болза, ыччан амгы бар техника-биле-даа дыка хей амылдарын кы-лып болур. Бо дээрке, мен бол-дун көрүмгө, бугурууге эргелдеринин кол сорулгаларын бирээзи болуу турар.

Көдө ажыл-агыйын улутурун ажилдеринин организациян та-лазы-биле эркек чүгүзү кемчелерин партия база алган. Бугурууге эр-гелдерин тургускулаан, нийти бо-лол-биле ап көрө, колхозтарга бол-гаш совхозтарга удуртууга экижээ. ТК-нын ам болур Пленумуна үлө-пүргө, туудуга болгаш көдө ажил-а-гыйга партияж удуртууларын эки-жилдерин дугайын көр. Обкомнар бугурууге уганышкыныкты бугу-лаар. Мычалда-да чүгүлө обкомнар эвес, харын бугурууге эргелдерин колхозтарын болгаш совхозтарын амдыралыг чокчулаа бээрлер. Облста партиянын бугу организа-циялары партиянын көдө ажил-а-гый айттырларын талазы-биле бедилеринин сайгарычыг уган-ган болулар. Бо бугу араларын бол-гаш мөөнөттүг дуржулган, кадрларын — агрономдарын, зоо-техниктерин, инженерлерин бары барымдаалар көрө, тарак, техникти културалар болгаш мал ажалынчын продукттарын бугурун улуттыр-ганын сорулгаларын шийтирээр биске күш четтинер.

Тараа садым алтырын 4.200—4.500 миллион пуд чедирери—бо дээрке берге сорулга болгаш канчаар. Ил-дыг болганда, амал-на ону бутан-дырар дөш көлөз болгаш совхоз

бугурууге күженишкенин ажил-лаар, эркек чүгүзү чүгүздөрүн бугурууге планнарына баш бугу-лаар көр херек. Чамдык кижилер кузун тарыыр тарааларын шагда-ла тарып каан-на болгай бис джиглерин чаап чок. Ол шын-на харын. Ил-дыг болза-даа чазын тарыыр култураларын тарылганын калбартын болур. Кызыл-тас, арбай болгаш ылангыя чочак-тарак чижектиг култураларын дугайын чугаалап турарым ол-дур. Чачак-тарак—көңүг үнелг, бедик калориялыг култура, ол көн-чүг эки тараан болгаш эки сава-ны берип турар. Мычанга чочак-та-раа мал чечини болгаш аш-чеч-нин културазы кылдыр элөөн бедик үнелетинип турар. Бир эвес бисте чочак-тарактын үрөзүн четпейн баар болза, чамдык районнарга ар-байнын база чазын тарыыр өскө-даа култураларын тарылганын калбар-тып болур.

Эки ажилдаар деп чүт ол? Ол дээрке чүгүлө холуга карандаш туу-ру алгаш сан-түнер үндүрери эвес-тир. Сан-түнер чокка чүвө буттүмөс деп чүвө бедилерин-ле харын, ыч-чалда-даа кол чүвө—кижилер-биле, тодаргай күөсөдичилер-биле: агро-номнар, зоотехниктер, совхозтар ре-ктораторлар, колхозтар даргалары-биле эки ажилдаар, чогуур сангыт та-рааны алары дөш демисежир учу-луг бригадирлерин шийип ап база өөрдир херек.

Тараа бугурун улуттырар со-рулганы шийтирелишкан. оон-биле кады бис мал ажалынчын айттыр-гач кол кичээттерин салган турар учуруг бис. Мал чечин бугурун болгаш малдарын азырап семирти-рин чангыс холга турун дөш, мал че-мин-даа болгаш специализацияны барымдаалар өттүн кайч-бир хей-ри бугурун-даа ол-ла кижилер харылашын дөш комплексинг бри-гадаларын дуржулгаларын калба-би-ле ажилдаар херек. Ол көнүгү чү-гүлө. Бир эвес бугурууге, шак ыч-чалар организациялар болуу-суза, ыч-чал бисте чер шымында-да эки ажилдааттар, колхозтар болгаш со-вхозтар көдө ажил-агый култура-ларынчын эң бедик дүжүдүн ханды-рар, илди болганда, мал чечиниң өртөз база чинс болур. Чүгүлө ил-дыг байдалдарда колхозтар болгаш со-вхозтар эки шымылар хей ээти бол-гаш сүтүг бугурун болур, мычаарга ол продукттарын бот-уези дыка чинейт бээр. Мал ажалынчын про-дуктуларын курунче садары ам кол-хозтарга ажитгыт. Олар оортан бе-лоруганы ап, хуваашас фондустар-нын өздүгүн болгаш колхозчулар-нын күш-ажылыг эки төлөвирин хандырлар.

Эң продукттуг култураларын непереринин күсөли-биле тараа болгаш өскө-даа култураларын бугу-рун улуттырарын, партиянын Төп Комитетинин шийтирээр-биле

тодараттыган эйт болгаш сүт бугу-рун чедип алыр деп турары ол бедилер чедип алыртыга, мал ажа-лынчын хөгжүдөинге эки байдал-дарын тургузар улуг аргалар бугу республикаларда бар.

Мен колхозунда-ла тараа дугайын чугаалап турдум. Ил-дыг болза-даа улус ажил-агыйына эркек чүгүлө картофель, нога, хөвө, чигир све-клазы, тарымал тоорук, хендир, ко-нопля, таакпы болгаш өскө-даа про-дуктуларын бугурун улуттырарын дугайын улгас учуруг бис.

Ортаагы Азиянын республикалары тараа болгаш ээтен анчыда, хөвө ажил-агыйыне бирги чергенин кич-чээттерин салыр учуруг. Хөвө бугу-дүрери амдызында пландан озаал-дур турар, ол чорук шыгыг дүвөрчиг байдалды тургузуп турар. Ортаагы Азиянын республикаларынын хей нуруузуна хөвө ажилы—көдө ажил-агыйда кол чүгүлө. Бо шийтир-лиг үчкөчкө эркек чүгүлө күн-дизин хөвөгүлө хөвөгүлөри уган-дырган турар учуруг.

Грузиянын колхозтары болгаш совхозтары бодунун кичээттерин та-раа болгаш эйт бугурунче база-ылангыш шай болгаш нитрустарын бугурун улуттырарынчын мөөнөз учуруг.

Тараа болгаш өскө-даа продукту-ларын бугурун улуттырары дөш демисежир ам-на эгелээр херек деп база катан чугаалакпур мен. Бо дээрке улуг ажил, хей үе-шагы ол непер турар. Бирги ээлчеге де ажилдарын бугурууге эргелдерин холга алыр учуруг. Манак кадрлар-нын-даа өөрдир, техника-даа эки бедилер, бугурууге механизация-лаарына ам бар бугу эң дээр чүгү-дөрүн калба-биле ажилдаар херек. Бугу колхозтарда болгаш совхозтарда хергелдеринчын төлөтүг хей-хей со-лук чүдүлөр бисте мөөнөттүг.

Шанда тарачынар: кижин тер-гө, а чарын маанай белетке, деп чугаалап турганар. Мычанга, бис ам бөгү тергөтөй белетке херек, тодаргайлаарга, кедр дүжүтүг сү-руү кузун болгаш кызын тургузуп, бодунун аргаларын санал, кижилер-ин—коммунисттерин, комсомолчулар-ын, партия кижигүн эвостерин шын таарыштыр тургузурарын организа-таш, оларынчын мурунуга тодаргай со-рулганы тургузар, көдө ажил-агый-нын бугу ажилдаачыларын тараа, эйт, сүт болгаш өскө-даа продукту-ларын бугурун улуттырарынчын мобилизашар.

Силерин-биле сүмелсир деп бо-лоон болгалар мындыг чүвө. 1963 чылда 4.200—4.500 миллион пуд тарааны садип алыр, көдө ажил-агыйын өскө-даа продукттарын бугу-дүрерин улуттырар сорулганы тур-гускаш, шийтирээр биске ам күш четтинер.

Н. ХРУЩЕВ.

1962 чылдын ноябрь 10.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинде

1962 чылдын ноябрь 12-де эш Н. С. Хрущевтин даргалаашкыны-биле ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинин хуралы болган. анча 1963 чылда ССРЭ-нин улус ажил-агыйын хөгжүдөрүнчын планнын төлөвирин дугайында ССРЭ-ниң Министр-лер Чөвүлелинин Даргалаашкыны оралкычы, ССРЭ-ниң Курланынын даргазы эш В. Э. Дымшицкий илетке-лин болгаш 1963 чылда ССРЭ-ниң куруне бюджетинин төлөвиринин дугайында ССРЭ-ниң Саң министри эш В. Ф. Голубовичтин илеткесин дынаш.

Айттырган айттырларын чугаалажып көрүгө ажилдешкен республикаларын Министрлер Чөвүлелинин даргалары, ССРЭ-ниң министрлери болгаш төп албан че-леринин удуртукчулары кирешкен.

ССРЭ-нин улус ажил-агыйын улам ылай хөгжүдөрүн дугайында ССРЭ-ниң XXII съездинин ший-тирери улус ажил-агыйын хөгжү-дөрүнчын планнын болгаш куруне бюджетинин төлөвиринин илет-кесин турар.

Хей ажалынчын Шолук-Ховуда бригадасы өскө кезек кыштагаларыне 4200 центнер ситенин чедирген. Бри-гадир эш С. Очур мал чечинин кур-лазын кыштагаларда улам көвүдө-дип турар. Шыра-Бузакта бригада (бригадир эш И. Семенов) 3220 цент-нер ситенин кыштагаларда чедирген.

Бригадада концентрат чечер сөөртүгүн колхоз организациясыг, тускай автомашиналар-биле эргидир чорудуп турар. Малга чидиртир дус-ту фермаларда болгаш кыштагаларда чедиртир сөөрткен.

СЭКП Төп Комитетинин ам болур Пленумуна үлөтүр, туугу көдө ажил-агыйга партияж удуртууларын ажилдер дугайында чугула айт-тырчы чугаалажы малчынар-ын белеткен. Сурагыг саанчыдан өөрдөй алыр дөш кижилер кожазы

1963 чылда ССРЭ-нин улус ажил-агыйын хөгжүдөрүнчын планнын бол-гаш ССРЭ-ниң куруне бюджетинин төлөвиринин ССРЭ-ниң Министр-лер Чөвүлели чүгүлө деп көргөн.

1962 чылда улус ажил-агыйынчын планын курусерин чед-ишкенинчын доозар дөш, IV чылда планын оналгаларын чуга-чокка күөсөдирин хандыраарын эркек чүгүлө кемчелерин аларын ажилдешкен республикаларын Министрлер Чөвүлелинде, улус ажил-агый чөвүлелинде, ми-нистерстволарга болгаш эргелдер-ге саналашкан.

Оон-биле чергелешти капитал салышкынынын үрө-түннелин бедилеринин, бугурууге күчүлөрн ажилдаа кинер хуусааларын дү-гөдиринин, материалдыг болгаш сан-хөө курлазыларын хей сангыт туудуга болгаш объектилерге бий-челеп чашканнаар чоруктарын бай-даларын, туудугу бот-уезин чигедиринин болгаш оон шынарын

бедилеринин, ажил-агыйынчын ишти-ки курлазыларын ажилдаар чорукту ажилдеринин, күш-ажылдын бугуруучулукун өздөзүн, дүгө-диринин, чак техниканы калба-би-ле шийгездирин болгаш техноло-гияны болбазыраарга ажилдарын, продукциянын эң-не камналгалыг болгаш депшигелгел хейдерин бугурун көвүдөдирин, продук-циянын шынарын бедилеринин бол-гаш улус ажил-агыйынчын база чо-нун хергелешти дүшүрүтүр про-дукциянын ассортиментин ажилде-дешкен республикаларын Министр-лер Чөвүлелинин, улус ажил-агый чөвүлелинин, куруне ко-митеттеринин, министерстволарын болгаш эргелдерин кичээттерин угандырган.

1963 чылда ССРЭ-нин улус ажил-агыйын хөгжүдөрүнчын план-нын болгаш ССРЭ-нин куруне бю-джетинин төлөвиринин ССРЭ-ниң Дээди Советинге көөрү-биле киярген турар.

Барлык-Аксында эш О. Салчак учурткан койжу бригада 750 ажит центнер ситенин кыштагаларда чедир-ген. Кызыл-Бутта эш Ч. Очурунн бригадасы 1000 центнер, Базарката эш М. Долгакты 1500 центнер си-тенин кыштагаларда чедирген.

Күш-ажылыч белек

ТОМАШПОЛЬ. (Винниц область), СЭТА-нын корр.

«Большевик» колхозтун саанчызы, ССРЭ-нин Дээди Советинин депутаты Любош Янакович Баштанарын азы Украинда калба-биле бедилтир. Фермада ол 12 жыл ажил ажилла-дыр турар. Ол үенин дүгүзүзү Башта-нар оюн дуржулгалыг малчынар-ын белеткен. Сурагыг саанчыдан өөрдөй алыр дөш кижилер кожазы

колхозтардан болгаш районнардан көзү туралар.

И. И. Баштанар СЭКП ТК-нын ноябрь Пленумуна магалыг күш-ажылыч белекти белеткен: бодунун чылда алган хуузагелерин хуусаа бе-лиг көрүскөткен. Чыл эгезинде бар болууда быжыгалан илс бугурун 5500 килограмм сүтү саап алыр хуузагелгелг тургаш, 5700 килограмм сүтү саап алган.

Саанчы

Сарылар Болгар — Бай-Тайга районун «Малык» колхозунун Кар-года сүт-бараак фермада саанчылар турар. 9 айлар дүгүзүндө бир саар сарыкка оонаштыр 378 литр сүтү саап алган, азы сарыкстан сүт саалдыктын талазы-биле чыл планын 102 хуу күөсөткен. Саанчылар аразында социалисттик чарыкка ол тылекчи болган.

Чурукта: «Малык» колхозтун саанчысы С. Болгар.

Фото Т. Галганчик.

КОММУНИСТИГ ЁЗУБИЛЕ

Делегийнчын бурунгаар депшигелгелг кижин төрөлгөтөтүннүн өндүр улуг башкызы Карл Маркс «Коммунисттик партиянын манифести-зинге» —«Прокат, коммунизминг призрагы Европада чоруп тур» деп бимезинден бээр чүстөн шоолуг ашпас чылдар эрткен болгай. Ам көрүрүд-дө, бисте, совет кижилер, коммунисттик нийтиледин тургузуп эгелей бердирис. Шак ындыг кайгычак чырык перспек-тивалар совет кижилерин чаа-чаа күш-ажылчын тилгелерине улам соруу кирип турар. Илангыш бисте, бугу-зылелдин оон чугула шалычыг комсомолчу туудуну тургузукчулары бо хүнерде на-жаныгындан-даа артык бедик көдүрүшкүнүг ажилдап турар бис. Чүгө дээрке бистин туудуусу коммунизминг материал-техник баазазын тургузарына оон улуг учур-дузалыг болуп турар, оон келер чылдын бирги чартында улутпур продукциянын берип эгелээр кылдыр белетизер сорулганы чааа бистин мурунууска са-лан. Ол харысалгалыг сорулганы чогуур хуусаазында боттандыра-рынчын шийтирлиг участында мээ удуртуп турарын бызачылар бетончаларын коммунисттик күш-ажыл бригадасы амылдап турар. «Тыва да-дугу» комбинаттын туудугуларынчын суралгы бри-гадирлери Очур, Солосенков, Мокраш болгаш өскөдөрүнчын брига-далары-биле нады да-дугу арылгар фабриканын туудун чорудуп турар бис. Фабрика туудуу дээрке комбинаттын эң кол объекти. Ычанга бисте Улуг Октябрьдин 45 чыл болган оюнга алдар болдурган социалисттик чарыкка кирип тура алган бедик хүлээгел-веривисти бугу көргүзүлгелер талазы-биле амыр күөсөткөнивести ме-дереп билери оон өөрүнчүг-дүр.

Мээ удуртуп турар бригадамнын кеңигүнери фабрика тууду-ун бетоннаар кол амылдарын күөсөдип туралар. Олар шупту амылга кызымаккай, быжыг найырадыг улус. Бир чыл бурунгаар Октябрь байыралына алдар болдурган социалисттик чарыкка ки-рип тура, коммунисттик күш-ажылдын бригадасы деп ат дөш демисе-жирин шийтирлээн бис. Ол бедик атты бисе совет туудугулар-нын Хунун таварыштыг тывысан. «Хей—чаңгызы дөш, чаңгызы—хой дөш» деп принцип бистин хамык чокка сагыг дүрүмүс болу берген. Ам бригадала хүн бурунуң амыл нормазын күөсөт-пейн турар кижин чок, күөсөткен амылдарынчын шынары көнүгү эки.

Күш-ажылыч чедикшинеривисти бедик чергелештир бисте бо-тарынысты коммунисттик нийтиледин кижизинин чаагы мөзү-шарынага база чаңгыттырп эгелей берген бис. Бистин амгы үеде чурттап турарымыс нити чуртталга бажынычын кижилери шупту-ла коммунисттик амылдар-чуртталга дөш демисежир туралар. Ол чүл дээрке, коммунист тургузукчу кижинин мораль талазы-биле дүрүмнеринин принциптерин хамык чокка сагып чаңгылары, хей-нитинин черлеринге, өг-бузелинге-даа хүндүлчел, ээлдек болуру-дур.

Улуг Октябрьдин 45 чыл оюнга алдар болдурган социалисттик чарыкка кирип тура алган хүлээгелеривисти бугу көргүзүлгелер та-лазы-биле амыр күөсөткен бис, ам бистин мурунууска кол сорулга болза, фабриканын бирги ээлчез чогуур хуусаазында амылалга кирир дөш күжүгүстү, араларымыс болгаш курулавырымыс-ты харам чокка үндүрүп амылдарымыс болур.

Г. КЛЕМЕНТЬЕВ,

коммунисттик күш-ажыл бригаданынчын удуртукчуу.

Ак-Довур.

ЧОН ДУЗАЛАП ТУРАР

Совет милициянын күжү чоң-биле сырый харылзалымды. Совет ха-матылар бодунун милицияныг бугу талазын дузаламчызын көргүзүп турар. Бо дугайын чүгө октябрьнн сөөлүг хүнеринде болган каш чи-жестерден көрүп болур.

Октябрь 24 хүнүс пенсонер эш Худогова магазинге бар чораш. Автобустан үнүп келгеш, бир-ле ки-жизин шымынчын акшазынын ха-вы черде чытканын ол көрүп каан. Акша хавын ажилы көргө, ында 62 рубль болгаш бажынчын төлөзүлгөтөтүннүн ийи квантиязы бар болган. Эш Худогова магазинге-даа баарын уткаш, доран-на милиция че-ринче чоруткаш, ол тыпкан акшазы-нын хавын анча дужааган. Мили-циянын хоорай килдизинге дежу-рун кылган биче лейтенант эш Раздобров ол акша хавыг чораш квантиязын барымдаалап хынап кээрге, оон ээзи С. С. Агапова бо-лган. Эш Агапованы дежурун до-раан-на милицияга келдиргеш, оон чидирген чүгүлө онча-мендиз-биле хүлээлди берген. Акшазын болгаш документилерин акшазынын ха-вы-биле кады ол хүлээп ап тура эш Худогова болгаш дежурунчын улуу-биле өөрүп четтиргенин илереткен.

Кызылда № 32 магазинин салыг-жызы Н. Р. Белова ажилдап тургаш, херэжкен кижиниң тууду чоруп су-макы чыдып калганын көрүп каан. Куруне чөзүшкенин 1957 чылда үн-дүргөн облигациянын, акша-бараш лотерейинин билеттери, 23 рубль 50 копеек, өскө-даа документилер бар болган. Документилер сугулар алыр-га оон ээзи бедилтир-даа болза, иделгелдин-биле оон эш Белова мили-циянын хоорай килдизинге дужааган.

А. ШАТИЛОВ.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Техниканы багай кадагалап турар

Комбайннардын, тракторларын болгаш көдө ажил-агыйын өскө-даа машиналарынчын кадагалалы Улуг-Хем районун ажил-агыйла-рында дыка ажил-агыйын эвес бо-луп турар. Машиналарын шыгжап кадагалалар черлеринге аккелбес, бис-тер, илчирбөөр чергелгелг кектерин маалаш-доруураандан арылгаш, рези-на дугуйларын хейин өжүрбейн тургузар, адырып шыгжаар учуруг кектерин даштыга даартып окта-гылап каар тапарылгалар кайы хей. Машина ажилдап турарынчын үези-ге кандыг-бир механизаторга акт эаугаар хүлээлди быжыгалан турар болгай. Ол чорумну сагышын тура-рынчын түднелине механизаторлар боттарынын эдилелине техниканы камныг эдилээрине сагыш салбас, оон ажил доостуру билек кадагалалар черге акт эаугаар дужаап бербес болулаар. Оон чизден районун «Х Улуг хурал» колхозундан көрүп бо-лур. Ол колхозтун трактористи Пе-теримов дээрзи «ДТ-54» деп № 4 тракторун сандан үндүрүзүн, ыч-чанга ол трактор үр үеде ажил чок турда, ол талазы-биле бугурууге ме-ханизаторга харысалга көргүсөзүн.

Районун ажил-агыйларында шуп-ту 175 тракторист санаттынып ту-рар, оон иштинден 36 хирез бирги, ийикти класстын трактористери. Ил-дыг турбуже, оларда класстын дөш 10—20 хуу немелде төлөвир ап ту-рар тракторист чаңгыс-даа ажил-агыйда чок болуп турар. Ол ычкан, боттарынын эдилелине машиналар-ын ажилдаар үезинде болгаш септе-лгеге эки ак-сеткилдиг эдилеп турар механизаторларга шаңдалар тыгы-лайн турары четес. Механизаторлар ортузунга эдилек болгаш камналга талазы-биле өөрдилгө-кижизидил-гелг ажил чоруттунмайн турар. Тех-никаны камныг эдилээр, кадагалалар-рына ол ажил улуг учур-дузалыг. База механизаторларынчын материал-дыг сорулгалын хандыраар мапса улуг ролдуг.

Машиналарын тоймагалар, адырып каар чоруктар ам-даа утукаттын-маан. «Күш-ажылдын доосту» кол-хоз «ЗИС-355» деп ийи автомашина-нынчын бирээзинин кектерин алган, өскөзүгө ажилташ. Шыныла ол машиналарынчын кайызын-даа ажил-лаар кылдыр септеп алыр арта тур-ган. Жданов аттыг колхозта

«ЖБ-4.6» деп маркалыг ийи жатпа-нын кектерин өскө машиналарга ажиллаш, оларны ажиллаар арга чок кылып каан. «Чодураа» көдө ажил-агый артелинде ийи трактор-нун дугуйларын автомашиналарга хергелээр-биле уштуп алгаш бар-ган, анча турар.

Чамдык ажил-агыйлар техниканы эки ажаал кадагалалар хүн бурунуң херэ кылдыр көрбөй турар. «УТКА 25 чыл» совхозта бир «Бе-ларусь» деп тракторнун дугуйларын хейин өжүргөш, аштап арыл-лавай анча черде тургузуп каан, чаштырылгага хергелеп турган ко-жуг машиналарынчын даа када-галатынмаан. Ил-дыг байдал Жданов аттыг, «Х Улуг хурал» колхозтарда болгаш «Улуг-Хем» совхозта база бар.

Районун ажил-агыйларында чаа садип адырган техниканы ажилдап чок тургузар тапарылгалар база бар. «УТКА 25 чыл» совхозта чашты-рып чер сугулар тургузулга, туйбу кылдыр престиж машина, «Улуг-Хем» совхозта ийи чыл бурунгаар сатты-ган дискалыг илчир ажилдап чок, дадарып чыткылар.

«Найрал» совхоз машиналарын, оон кектерин шыгжап кадагалалар тускай скадалардыг. Ычангаш тех-ника дадарып үрелер тапарылгалар-ында чок. Районун оон өскө ажил-агыйларында ил-дыг кадагалал тур-галары мынчага туттунмаан.

Машина-техниканын докумен-тациян шыгыгын чоруп эаугаар чорут-туган турар учуруг. Ил-дыг турбуже чамдык ажил-агыйлар машина-ларынчын ажилдаатынмас болганын барымдаалаш, үндүр бижириде рай-куускомун болгаш өскө-даа органи-зацияларынчын чөшөөрели чокка чо-рудуп турар тапарылгалар бар. Чо-гуур кадагалалга тургускан машина-техника эки кампатынаар болган оон түрмөк септегелерине артык чарыг-дал үндүрбес артыг бар. Бо тала-зы-биле Улуг-Хем районун колхоз-тары болгаш совхозтары чогуур кем-челерин алабайн турары четес.

Е. ИСЛАКОВ,
республиканың «Сельхозтехника»
катыжышкынында
Күртөххайрал талазы-биле
инспекциянын начальниги.

Ничээл чүгө болбайн турарыл?

Бай-Тайга районда «Төзди» сов-хозтун Бай-Тал салырында партия организацияны бо өөрдилге чыныла партия төөгүзү өөрдир бөлүмүнчын организациястааш, кичээли октябрь 12-те эгелээн. Ында 20 кижин, барык шупту дынакчылар, баштайгы ки-чээлге келген. Оон дараазында ки-чээлдер октябрь 19-да, 26-да болгаш ноябрь 2-де болуп учуруг чүгүлө, биринде болгашын адептиг турар, эң бөлүмүнчын пропаганда эш Шы-нар-оолду бөлүмүнчын дынакчылары танышас, безин арнын көрбөзүн. Ки-чээлдерин болбайн турар чылда-гааны партия организациянын се-кретары эш Кундан бөлүмүнчын ажи-рын контролдуулар турарында. Ол ычкан, Бай-Тал суурда комсомол ашпак өскөдөр хей, олар келжөк

бөлүмүгө өөрдирин база-ла күзөп туралар, ил-дыг турбуже салдыр комсомол организациянын секретары э

